

ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ,
утвърдено със Заповед № 729/20.10.2023 г.
на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“.
в конкурса за доцент
обявен в ДВ, бр. 72 от 22.08.2023 г.

СТАНОВИЩЕ

от д-р Таня Николова Йосифова
професор по Гражданско и семейно право
в Юридическия факултет на УНСС
относно: конкурс за доцент по научна специалност „Право“,
(Гражданско и семейно право/Семейно и наследствено право/
във ВСУ „Черноризец Храбър“
с единствен кандидат в конкурса: гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

1. Информация за конкурса и за кандидата

Конкурсът е обявен в ДВ, бр. 72 от 22.08.2023 г. за нуждите на Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“, в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско и семейно право).

В конкурса участва като единствен кандидат гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова от Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“.

Тя е родена на 02.10.1967 г. Завършила е специалност „Право“ в Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“, където последователно е била асистент, старши асистент, главен асистент. Гл. ас д-р Мария Петрова Петрова е председател на Секция „Социални и правни науки“ при Съюза на учените – Варна. Ръководител е на Катедра „Гражданскоправни науки“ и на Правната клиника при Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“. Действащ адвокат при Адвокатска колегия – Варна. Владее отлично руски език и задоволително английски език.

2. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ за заемане на академичната длъжност „доцент“

Съгласно представената справка и доказателствата към нея е видно, че кандидатът покрива минималните критерии в конкурса за „доцент“, като изпълнява националните минимални изисквания съгласно ЗРАСРБ (чл. 26) и Правилника за приложението му (чл. 1а, ал. 1), както и на допълнителните условия на ВСУ „Черноризец Храбър“ по Наредба № 3 от

23.04.2021 г. за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър“. Няма установено плагиатство в научните трудове на кандидата.

По показатели от Група А има 50 т., по показатели от Група В – 100 т., по показатели от група Г – 100 т. и по показатели от група Д – 50 т.

3. Изследователска (творческа) дейност и резултати

В конкурса гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова участва общо с 1 монографичен труд и 10 други публикации. Трудовете във връзка с получаване на образователната и научна степен степен „доктор“ не са включени в представената за конкурса научна продукция.

Оценка на монографичния труд, включително оценка на научните и научноприложните приноси на автора

Представеният за рецензиране монографичен труд със заглавие „Семейноправното положение на малолетните и непълнолетните родители“, С.: Сиела, 2023, е посветен на специфична област от семейното право, досега неизследвана специално и не съставляваща отделен институт на семейното право. Темата на труда представлява интерес както за българската правна наука, така и за практикуващите юристи (съдии, адвокати, юрисконсулти и други), както и за всички, които упражняват длъжности, чиито правомощия касаят въпросите на ранното родителство и проблемите на малолетните и непълнолетните родители и техните деца.

Темата за децата, които са станали родители докато самите те са още деца не е била изследвана и за българското семейно право е безспорна нейната актуалност и значимост. Следва да се подчертае, че авторът е анализирал достъпната относима литература на български и на чуждестранни автори, която тя е представена коректно в редица препратки под линия и в библиографията към своя труд.

Трудът е с общ обем 150 страници. Посочено е, че той е съобразен със законодателството, действащо към месец август 2023 г., той посочва и правна уредба в други законодателства. Структурата на труда обхваща основните дискуссионни проблеми, които са наболели от теоретична и от практическа гледна точка. Тя включва: обръщение „Към читателите“, Съдържание, Списък на съкращенията, Увод, шест параграфа, заключение и библиография.

В „Увода“ авторът въвежда в проблематиката на семейноправното положение на малолетните и непълнолетните родители, които са едновременно и деца предвид ниската си възраст. Уточнено е, че изследването не претендира за изчерпателност, но цели да предизвика дискусия по проблемите, които възникват при сега действащата правна регламентация в България. Изследването е разделено на шест параграфа.

В параграф 1, озаглавен „Семейноправното качество „родител“ и „децата-родители“, са изяснени същността и историческите корени на правоотношението „родител-дете“, посочени са начините на възникването му: от установения произход на детето или от осиновяване. Съпоставени са случаите, когато детето е брачно и извънбрачно, разяснени са понятията родител, в това число пълнолетен, непълнолетен и малолетен, както и „майка“ и „баща“.

В параграф 2, озаглавен „Правна уредба на семейноправното положение на ненавършилите пълнолетие родители“ е разгледана законодателната уредба по поставената в труда проблематика.

Параграф 3 „Правоспособността и дееспособността на ненавършилите пълнолетие родители“ диференцира тези две правни качества при малолетните и при непълнолетните родители.

Параграф 4, озаглавен „Малолетните родители“, е посветен на тяхното неблагоприятно правно положение по сравнение с непълнолетните и пълнолетните родители.

В параграф 5 „Непълнолетните родители“ се акцентира вниманието върху спецификите на семейноправното положение на непълнолетните родители, които авторът разделя на две групи – невстъпилите в брак и еманципираните, встъпили в брак непълнолетни родители.

В параграф 6 „Съотношението между малолетните, непълнолетните и пълнолетните родители“ се дава обобщена характеристика на семейноправното положение на всички категории родители в техния съпоставителен ракурс.

В „Заключението“ се съдържат изводите на автора от проведеното изследване и се правят няколко предложения *de lege ferenda*.

В „Библиографията“ са включени използваните източници на български и на чужд език. Авторът е изпълнил изискванията за коректно цитиране, коректно използва понятийния апарат и демонстрира висока езикова култура.

Терминологията е прецизна, подходът на автора е индивидуален, доколкото с въвеждането на сложната дума деца-родители, въвежда смисловото съотношение на самия термин – че това са първоначално деца, които докато са такива са станали и родители (нещо, което е по-логично, отколкото ако беше обратното, например родители-деца). По този начин се поставя и акцент върху понятието „дете“, върху което тежи и функцията на родител.

Използван е и термин, който е вероятно заимстван от чуждо законодателство (например руското), а именно – „ненавършили пълнолетие“ („несовершеннолетние“), който е уместен, за да обобщи под едно наименование двете категории родители – малолетни и непълнолетни.

4. Научни приноси

Основните научни и научно-приложни приноси на кандидата са следните:

1. Трудът е първото по рода си изследване за българската правна наука.
2. Личният принос на автора се състои в самостоятелността на проведеното изследване и написването на труда. Използваните научни разработки на други автори са представени при спазване на задължителното позоваване.
3. Резултатите от изследването имат характер на универсален цялостен модел на решаване на специалните въпроси, касаещи семейноправното положение, включително правата и задълженията на малолетните и непълнолетните родители.
4. Поставените от автора проблеми имат изключително актуален характер за тяхното разрешаване в практиката могат да бъдат подпомогнати практикуващите юристи в различни сфери на правото, включително магистрати и адвокати, а така също и неюристи, които по закон изпълняват функции, свързани с родителските функции, както и въобще с проблемите на ранното родителство – длъжностни лица по гражданското състояние, органи по настояничеството и попечителството, социални работници и др.
5. Изводите и предложенията *de lege ferenda*, формулирани в монографията, могат да бъдат използвани за създаването на нови и изменение и допълване на съществуващите

разпоредби на Семейния кодекс, както и в други закони и подзаконовни нормативни актове, уреждащи отношенията във връзка със семейноправното положение на малолетните и непълнолетните родители.

6. Трудът има определен принос и за научноизследователската сфера, той може да стане основа за следващи научни изследвания, включително да послужи за създаването на последващи теоретични разработки по темата на семейноправното положение на децата-родители.

7. Изследването може да се използва при преподаването и подготовката на студентите от юридическите факултети по специалност „Право“, както и на студенти от други специалности, чиято образователна сфера предполага знания по семейно право.

8. Трудът може да послужи при осъвременяване на учебните програми по научните дисциплини „Семейно и наследствено право“ и др. дисциплини в сферата на семейното право.

9. Трудът може да послужи за разработването на обучителни курсове, магистърски програми, курсове за повишаване на професионалната квалификация и за следдипломна такава.

10. Не на последно място по важност, трудът може да послужи за повишаване на нивото на правната информираност на населението, за повишаване на правната култура сред рисковите групи, сред които основно се стига до ранно родителство.

Подкрепям изцяло изложените от д-р Петрова виждания за липсата и поради това за необходимостта от специална и прецизна правна уредба по въпросите на семейноправния статус на малолетните и непълнолетните родители.

6. Критични бележки и препоръки

1). Монографичният труд би спечелил, ако наред с посочената чуждестранна правна уредба се съпоставят българската с достъпните съдебни практики на чужди държави.

2). Би могло да се включат повече статистически данни по темата на монографичния труд.

3). При бъдещо по-задълбочено изследване по темата на труда би могло да се съпоставят правата и задълженията на малолетните и непълнолетните родители с правата и задълженията на други семейноправни субекти (например с настойниците и попечителите, както и с приемните родители).

7. Оценка на приносите в останалите приложени публикации

Останалите приложени към документите на кандидата публикации са на много високо научно ниво. Същите са основно от областта на семейното право, с приоритет по темите на произхода. Същевременно кандидатът показва разностранни интереси в сферата на семейното право, както и в други области на частното право. С тяхното научно съдържание, структура и обем, заедно с основния монографичен труд, представени в конкурса, авторът показва задълбочен и последователен подход към изследваната материя, като определено доказва научни качества, които са необходими по критериите на обявения конкурс за „доцент“.

8. Лични впечатления от кандидата

Моите лични впечатления от д-р Мария Петрова са, че тя е изключително отговорен преподавател, прецизен изследовател и отзивчив и трудолюбив колега, на когото може да се разчита. Достиженията ѝ подчертават тези нейни качества.

9. Заключение

В заключение изразявам категоричната си позиция, че трудовете на гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова, представени в конкурса за доцент, са разработени на високо теоретично ниво и безусловно отговарят на изискванията на чл. 24, ал. 1, т. 1, 2, букви „а” и „б”, т. 3 и ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за приложението му и на нормите на Наредба № 3 от 23.04.2021 г. за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър“.

По тази причина ще подкрепя с положително гласуване кандидатурата на гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова за заемане на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 3.6. Право (Гражданско и семейно право (Семейно и наследствено право)) в Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“.

28.12.2023 г.

С уважение:

гр. София

проф. д-р Таня Йосифова